

Szerző: Miklós László

MINT ROPPANT ACÉLKOPORSÓBAN

Iolyik az új Horthy Miklós-híd alapozási munkája a világ egyik leghatalmasabb caissonjában

A DUNA FENEKE ALATT

Forrás:

[1933]

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

624.2

Hely

Idő

"1933"

Személy

Helyszám

A Ferenc József-híd közepéről a Lágymányos felé nézve, néhány száz lépésre szinte csak hangyabolynak látszik a munkások sűrűsége-forgása, a föl- és lefelé mozgó csillesszerű vödörök, amelyek a Duna vizalatti részéből fölsajtott és kicsákányozott agyagot és iszapot hozzák a fölszínre. „Épül a Horthy Miklós-híd“, magyarázzák a járókelők a kíváncsiszkodóknak. Többet nem mondanak, mert nem is igen tudnak róla. Az emberek legtöbbször, mintha nem is érdekelné a készülő gigászi méretű hid.

Egy villamosmegálló a Gellért-tértől, bekapcsolódás a melékutcán, aztán a Müegyetemen túl rátérünk a poros, agyagos ösvényre. Ahogy közeledünk, már jobban megfigyelhetünk mindent. Halljuk a láncok csörgését, a gépek zakatolását s a deszkapalánkon túl az ultra kiszűrődő moraj az emberi munka csodálatos szimfóniájaként olvad fülünkbe. Hatalmas deszkaerítés zárja körül a hidépítkezés helyét, rögtönzött deszka-bódék, házikók sorakoznak egymás mellett. Künn a kapun nagy betűkkel olvashatom: „Idegeneknek tilos a beemenet“.

— Sajtóbemutató.

— Az már más — feleli az őrtálló munkás — szíveskedjenek az urak erre, meg erre parancsolni.

Bekalauzol az irodahelyiségbe, közben kapásból szemügyre vesszük a deszkaerítések közé zárt telep életét. Valóságos kis város ez a Lágymányos szívében, amelynek a lakói, három-négyszázán már több mint egy év óta itt tanyáznak ezen a helyen. Egy évvel ezelőtt tették meg itt az első kapavágást és most hamarjában nem tudja az ember, mit nézzen. A szobában mérnökök hajolnak rajzok fölé, laikus fülének ismeretlen szavak hangzanak el. A hid, a hid... Aki itt él most ezen a kis telepen, annak ez a törekvése, gondolata. Pillanatra kikapcsolódva a jelenből, mintha a jövőbe látnánk, néhány évvel későbbre, amikor eltűnnek ezek a bódék mind, hogy helyettük büszke, modern paloták emelkedjenek a talajból. Ha a hid elkészül, a budai Dunapart egyik legszebb szakasza épül ki környékén. A tulsó oldalon megkezdődnek az építkezések, a Hangya építet hatalmas bérpalota-csoportot a pesti oldalon.

De ez még a jövő, a közel jövő. Minket és a közönséget is, most a készülő hid érdekel. A hid külső formájára leginkább a Margit-hidhoz hasonlít majd, amennyiben a hidpálya fölé szerkezeti rész nem nyúlik fel. A hossza 378 méter. A hidfőt vasbeton-cölöpökre állítják, a pillérek alapozása pedig légnyomásos módszerrel történik.

Tíz méterrel a Duna leneke alatt

A Dunán a víz közepéig cölöphid nyúlik el, alatta, a Duna fenekétől 9 méternyi mélységben pedig munkások dolgoznak, a buvárharangban, a caissonban.

Milyen lehet az élet kilenc-tíz méternyire víz alatt és föld alatt? — jut eszembe első pillanatban. Föltétlen valami különös érzés és ezzel vegyes kíváncsiság keríti hatalmába az embert: lenn igazán a helyszínen megfigyelni mennyi minden fáradtság, munka, emberi tehetőség és tudomány kell hozzá, hogy megépüljön a hid.

— Kinek van az urak közül kedve lemenni a caissonba? — kérdezi a főmérnök.

Hárman jelentkezünk. Már akarunk is indulni, kalappal a kézben, de mosolygva figyelmeztetnek.

— Hja, ez nem olyan, mint a séta. Előbb orvosi vizsgálat szükséges, mert nem mindenki bírja ki odalenn.

Az orvosi vizsgálat bizony elég komoly. Megvizsgálják szívet, tüdőt, kikopogtatják a mellet s kikérdezik, volt-e a fülnek valami baja? Mert a fül a fontos. Lenn ugyanis nagy nyomású a levegő és ez erősen hat a dobhártyára. A munkások, akik a caissonban dolgoznak, már megszokták, de a „laikusoknak“ fontos ezt tudni, mielőtt leszállásra határoznák el magukat. Az orvos elmondja, hogy ez a légnyomás okozta speciális betegség főleg szaggatásban, ízületi fájdalmakban s néha egyensúlyi zavarokban jelentkezik. A levegő nitrogénjét nagyobb légnyomás alatt a tej zsírpárnái és kötőszöveti oldják. A nagy nyomású levegőből a rendes nyomásba való visz-

szatérés közben oldott nitrogén újból felszabadul, de néha nem bír elég gyorsan elillanni, hanem az izületekben kisebb-nagyobb buborékokban gyűl össze. Ezek a buborékok erősen nyomják a környező szöveteket s inuét származik a szaggató fájdalom.

Ilyenkor vissza kell vinni a beteget a nagynyomású térre és órák alatt lassan csökkenteni a nyomást. Ezért a munká-

ban töltött idő után három óra hosszat nem szabad a caisson munkásnak elhagyni a telepet. A munkásokat, természetesen mielőtt beállnának, szigoru orvosi vizsgálatnak vetik alá és egyébként is pontos előírások gondoskodnak testi épségükről. Szabály például, hogy a nagynyomású légtérből való távozás minden mélységnek megfelelően mennyi ideig tartson. Ez beleszámít a munkaidőbe. A körültekintő gondosság eredményei: a caisson-betegség ritkán és csak enyhe formában fordult elő.

Amíg megyünk a cölöphid felé, megtekintünk néhány barakot is. Nagy rend, tisztaság. A közös étkezőt, konyhát, mosdót állandóan takarítják. Az egyik barakon tábla áll ezzel a szöveggel:

„A szerszám tisztán vétetik át, a leadott szerszám árulja el a munkást“.

Végigmegyünk a cölöphidon. A munkakamrába a fejtett földanyagot villamosfelvonók hozzák fel a mélységből. Hosszu vascsövek, ugynevezett anyagszilipek. A cölöphidon levő bódében munkászubbonyt vesz mindenki magára. Bár lenn olyan párás meleg van, hogy a munkások inguiban dolgoznak, mégis tanácsos a ruha

megóvására ez az öltöny. Mi is hárman caisson-emberek leszünk, ha nem is több időre, csak fél órára. A három anyagszilip *nagy sistergéssel ontja ki az acélvedrekből a mélyben kibányászott anyagot.* Mi is egy ilyen zsilipen megyünk le, ezen azonban nem jár fel és alá fémvéder, hanem arravaló, hogy a munkások közlekedjenek rajta. Az egész zsilip tulajdonképpen *alig egy méter átmérőjű acélcső.* Két kerek ajtója van, az egyik a külső, amelyiken bejöttünk, a napvilágra vezet, a másik pedig ott a lábainknál a belső, az a mélységbe vezet le nemsokára. Vezetőnk, kiadja az utasítást, mit tegyünk a következő pillanatokban. A caisson-mester, aki szintén velünk jött, megnyitja a süritett levegőt tartalmazó vezeték csapját, mire *sístelegve, gőzölögve áramlott be a süritett levegő. Az új és különös benyomásokat*

elsősorban a fül érezte meg. A dobhártyára irtózatos nyomás nehezedett, szaggató, szuró fájdalmak hasogatták.

— *Befogni az orrot és szippantani* — ismételte meg a figyelmeztetést a mérnök. — Mi már hozzá vagyunk szokva ehhez, de az uraknál másként van.

Követtük a példát, mindegyikünk egy pillanatra befogta az orrát és nagyot szippantott. Valóban, mintha a fülre sulyosodó kínzó fájdalom enyhült volna és csak tompa zúgást éreztünk. A szavak is elvesztek ebben a furcsa zsidajban, amely az egész kis kamrát betöltötte. A fülcsengéshez hasonlít, ami néha elfogja az embert, de annak gyötrő, nyomasztó érzése nélkül. Percek teltek el, azt hittük, fél óra, amikor lábainknál kitarult a caissonzsilip kerek csapóajtaja. Sötét mélység ásitott a lábainknál, csak a legalsó villant meg a kis, kerek fénykorona.

— Ott lenn — mutatott a mérnök — folyik a munka.

Mi türes, tagadás, mindegyikünk *első érzése volt, hogy visszafordul.* Ez a szokatlanság okozta félelem azonban eltűnt és megindultunk lefelé. Elöl a mérnök kapaszkodott le a vékony vaslétrán, utána a caisson-mester és a kollegák ereszkedtek alá.

— *Mintha kéményben járának* — jegyezte meg az egyik kollega.

Igaza is volt. A belseje azonban inkább kuthoz hasonlított, amelynek a nyílása meglehetősen szűk. Egy-egy vásott toronyban mászó vagy fák tetején ugrádozó süvölvény biztosan jobban érezhetné magát, mint mi, akik nagy vigyázattal ereszkedtünk lefelé. Aggodalmasan illesztgettük lábainkat az acéllétra fokain. Fél szemmel mindegyikünk a lenti világosságot leste, amely fokról-fokra közeledett.

— Mennyit mentünk? — kérdezte valaki.

— *Csak kilencet* — hangzott a válasz, amelyet tompán vertek vissza a keskeny üreg falai. *Még tizennégy méter...*

Izzadságcseppek jelentkeznek a homlokunkon, nemcsak a melegtől, a kettős ruhától, de főként az izgalomtól.

Végre lenn voltunk... Hát ez a caisson. Acélbordákkal kirakott, belül üres csonka gula. A villanylámpák fénye sápadtan bírkózik a földalatti helyiséget betöltő gőzzel, amelyet csak úgy párolog magá-

ból a nedves föld. Halljuk a csákányok tompa zaját, a szavunk is önmagunk fülében olyan furcsán, idegenül kong. Mély, megismétlődő dübörgés a fejünk felett. A csiléken érkeznek le a vödrök, telerakják a kibányászott anyaggal, aztán újra zakaolnak fölfelé. Így megy a munka hangtalanul. *Föltűnk kilenc méter földreteg, azon túl a négy-öt méter mély Duna.* A két parton pirospozsgás emberek járnak, kelnek, elevenen zajlik, lüktet az élet, itt pedig csak tart megállás nélkül az izomfeszítő munka. Egyik-másik munkás még az inget is ledobta magáról és *csupasz felsőtesttel mélyeszi csákányát a talajba.*

— *Mintha tenger alatt járnánk* — jegyzi meg valaki.

— Olyan ez a caisson — mondja a másik — *mint valami óriási acélkoporsó.*

Mintha a gőzpára a mellünkre feküdt volna. A mérnök tudományos magyarázattal szolgál:

— *Ez a caisson a legnagyobb, ami Magyarországon épült és világviszonylatban is a leghatalmasabbak közé tartozik. 32 és fél méter hosszú és 8 méter széles, 250 négyzetméter a területe. A parti pillér a Duna középviszszíne alatt 14 méter mély, a mederpillér pedig 18 méter mélyre lesz alapozva.*

A caisson és vele az egész alaptest átlag 30—40 centimétert süllyed naponként. A munka nem szünetel, tart éjjel-nappal. Egyszerre 30—40 munkás dolgozik a kamrában. *Hat óra után 12 órát pihennek. Rájuk is fér.*

Benyomásokkal gazdagabban, de mégis megkönnyebbülten kapaszkodunk fel megint a lépcsőn. A mindjobban távolodó kis fénykoronát tagadhatatlan megnyugvással szemléljük. Csak fel, minél előbb fenn legyünk a napvilágon.

Fenn a kamrában újból fülünkre nehezül az előbbi nyomás, aztán ki a szabadba, a cölöphidra levezető kis létrán. Vezetőnk azonban nem enged elmenni. Előbb be a szobába, mert hirtelen a szabadlevegő árthat a fülnek.

Minden porcikánkban fáradtam, zugó füllel vettük le magunkról a munkásruhát és visszavetlünk caisson-emberekből látogatókká.

De érdemes volt mégis a lent töltött idő. Kóstolót kaptunk abból a magyar tudásból és magyar munkásizmokból összeadott munkából, amely felépíti Budapest új büszkeségét, a Horthy Miklós-hídat. S igaz szívből válaszoljuk távozáskor a munkásköszöntésre:

— *Jó munkát adjon az Isten!*

Mihály László.